

HEMKUNDEKRING "PEELLAND"

te

HELMOND.

No.3 - 1966.

Secretariaat
 t'Idelijk: Ge-
 meentearchief,
 Kasteel-Raadhuis
 Helmond.

Bijdragen voor
 dit blad aan:
 C.van Bokhoven,
 Oostende 31A,
 Helmond.

L.S.,

Hierdoor hebben wij de eer U uit te nodigen tot deel-
 name aan een excursie op:

Zondag 8 mei a.s.,

naar een van de mooiste kastelen van Nederland, n.l. het
Kasteel De Haar.

Wij nemen aan, dat het voor onze leden geen bezwaar is,
 dat deze excursie plaatsheeft op Moederdag. Immers, het ver-
 trek heeft plaats om 12 uur en vóór die tijd heeft men ruim
 gelegenheid gehad moeder te verwennen.

Hieronder volgt het program en verdere gegevens

1. Vertrek om 12 uur precies vanaf de markt, bij de Leersaal;
2. De tocht gaat over Bakel, de Rips, naar Nijmegen.
 Opdat wij deze dag ook nog van de bloeiende Betuwe kunnen
 genieten (wij maken dus eigenlijk twee excursies) volgen wij
 in Lent de route via Andelst-Doodewaart-Tiel-Buren-Culem-
 borg;
3. Bezichtiging van het Kasteel De Haar, onder deskundige
 leiding;
4. Om ons gezelschap zoveel mogelijk van het landelijk schoon
 te laten zien zal getracht worden de terugtocht te volgen
 over landwegen inplaats van over de grote verkeerswegen;
5. Er zal gelegenheid zijn om verversingen te gebruiken;
6. De totale kosten, met inbegrip van het bezoek aan het
 Kasteel, bedragen f 6,--.
7. Wij willen er U op attenderen, dat de tocht alléén kan
 doorgaan indien 40 personen eraan deelnemen.

8. Deze bijzondere excursie staat onder leiding van onze vice-voorzitter de heer Alph. Niessen, aan wie U, bij deelname, zo spoedig mogelijk bijgaand formulier, ingevuld, gelieve toe te zenden.

Wij wensen U een prettige middag.

Het Bestuur.

Mededelingen van het bestuur.

Door het vertrek van mej. J.M. Magis uit onze stad is het secretariaat van onze kring vacant gekomen. Later zal een officieel afscheid plaatshebben van onze secretaresse. Vanaf deze plaats zeggen wij mej. Magis reeds dank voor het werk dat zij in het belang van onze kring heeft verricht. Het verheugt ons, dat de heer J.M.Th. Verschueren, gemeente-archivaris, zich bereid verklaard heeft het secretariaat voorlopig waar te nemen.

Correspondentieadres:

Kasteel-Raadhuis,

Helmond.

Kasteel De Haar.

Tijdens de rondgang door het kasteel De Haar zal ons deskundige voorlichting worden gegeven. Opdat U echter vooraf enigszins georiënteerd bent volgen hier enige bijzonderheden over het kasteel.

Het is gelegen ten westen van de gemeente Haarzuilens binnen de spoorwegdriehoek Breukelen-Harmelen-Utrecht.

Op dezelfde plek van het oude slot, dat eeuwenlang aan het geslacht van Zuylen heeft toebehoord, is tussen 1891 en 1906 het kasteel De Haar gebouwd. Het geschiedde in opdracht van de schatrijke Baron van Zuylen van Nyevelt naar de ontwerpen van de beroemde bouwmeester Dr. P.J.H. Cuypers.

Het oudste slot is vermoedelijk in 1165 gesticht. Dit werd in 1482 verwoest. Op de fundamenten werd in de vorm van een vijfhoek een nieuwe burcht opgebouwd.

Dit tweede kasteel werd in 1672 door de Fransen deerlijk geteisterd. Men reijverde zich het slot te herstellen maar wegens geldgebrek werd de zuid-oostelijke vleugel niet meer opgetrokken. De opvolgende eigenaren onderhielden het kasteel zo slecht, dat het in 1760 niet veel meer was dan een bouwval. Baron Dirk, Gustaaf, Frederik van Zuylen van Nyevelt, gehuwd met Helène B.L.C. Baronesse de Rotschild, werd in 1890, Heer van de Haar. Hij gaf, zoals reeds vermeld, opdracht tot het opnieuw opbouwen van het kasteel.

Inwendig is het slot als een kasteel uit een sprookje. Er zijn gelijkvloers kostelijke zalen met rijke betimmering waarop de fijne spitsboogmotieven tegelijk statig en sierlijk doen, waarin witte gebeeldhouwde schouwen prikken, wier teer bleke tint verwonderlijk afsteekt tegen het glimmend warme bruin van de parketvloeren. Van de benedenzalen toeft bovenal de schoonheid van de eetzaal en de feestzaal, waar vooral een fantastische wand toverachtig is van vreemd middeleeuws schoon. Enz.

Uit: Kastelen- Buitenplaatsen-
Tuinen en Parken van Nederland!

Tekst van Mr. A. Loosjes.

(van B.)

Straatnamen te Helmond.

52. Generaal Dempseylaan.

Generaal H. Dempsey. Bevelhebber 2e Britse leger 1944-1945.

53. Professor Dondersstraat.

Franciscus Cornelis Donders, Ned. medicus en fysioloog, werd geboren te Tilburg 27 mei 1818. Hij overleed te Utrecht 24 maart 1889.

Donders werd in 1847 hoogleeraar te Leiden. Hij was een veelzijdig geleerde met zijn baanbrekend werk op het gebied der fysiologie en vooral op dat der oogheelkunde verwierf hij een wereldnaam.

Hij was o.a. 18 jaar voorzitter van de Kon. Ned. Akademie van Wetenschappen.

54. Rector Donkersstraat.

Laurentius Johannes Franciscus Donkers werd geboren te Helmond 10 december 1818. Priester gewijd 1843. Rector van de Latijnse school te Helmond 1844. Het is wel aan Rector Donkers te danken, dat het oud-archief der gemeente voor algehele ondergang werd gespaard. Hij heeft dit archief tussen de jaren 1850 en 1872 geïnventariseerd. Hij behoorde tot de oprichters van het huidige muziekkorps „Phileutonia”. In 1868 werd hij pastoor te Duizel, in 1877 te Denenburg, alwaar hij in 1887 overleed.

55. Ben van Dorststraat.

Bernardus van Dorst is geboren te Barneveld 16 januari 1907. Ben van Dorst heeft door zijn illegaal werk onze stad een grote dienst bewezen. Door tijdig contact te zoeken met de geallieerden wist hij hen van het plan af te brengen de hoofdaanval op Helmond te richten. De aanval ging toen langs de stad heen waardoor zij gespaard bleef. Twee dagen voor de bevrijding op 23 september 1944 werd hij door een Duitse kogel dodelijk getroffen, toen hij onder dekking van een Rode Kruisvlag het lijk van de heer Schols trachtte te bergen.

56. Gerard Doustraat.

Gerard Dou, Ned. Schilder, geboren 7 april 1613 te Leiden en aldaar overleden 1637. Hij was leerling bij zijn vader, de glasgraveur Doue Jansz., en Rembrandt. Na het vertrek van Rembrandt in 1631 naar Amsterdam ging hij in zijn vaderstad zelfstandig werken. De Koning van Engeland zocht hem aan om hofschilder te worden. Hij sloeg het aanbod af omdat hij Leiden niet wilde verlaten. Hij bleef ongehuwd. Bekendste werken van hem zijn: De Jonge Moeder (Maurits-huis) en De Avondschool (Rijksmuseum).

57. Drebbelstraat.

Cornelis Jacobszoon Drebbel werd geboren in 1572 te Alkmaar. Hij overleed te Londen in 1631. Hij is de uitvinder van de thermometer.

58. Van den Dungenstraat.

Franciscus Wilhelmus van den Dungen werd geboren te Bergeijk, 11 augustus 1804. Hij vestigde zich later te Helmond als koopman. Benoemd tot burgemeester van Helmond 26 juni 1848. Onder zeer grote belangstelling vierde hij in 1873 zijn zilveren ambtsjubileum.

Onder zijn bestuur is in onze stad veel tot stand gekomen o.a. de spoorlijn Rotterdam - Venlo via Helmond (1866); Rijks Hogere Burgerschool (1867) Gemeentelijke Gasfabriek (1862). Hij overleed te Deurne 6 januari 1887.

wordt vervolgd.

Br. Barontius.

(P. van de Ven).

Verkiezingen en pamfletten.

De politieke letterkunde in pamfletten is een niet onbelangrijke bijdrage tot de geschiedenis van de volksgeest.

De Bosch Kemper.

(Geschiedenis van Nederland na 1830. 5e deel).

Nu wij binnenkort weer naar de stembus moeten voor de verkiezing van leden van de gemeenteraad willen wij eens enkele verkiezingspamfletten publiceren uit de tijd dat nog het zogenaaemde districtenstelsel werd toegepast. Bij de grondwetsherziening van 1917 werd tegelijk met het algemeen kiesrecht het stelsel van de evenredige vertegenwoordiging ingevoerd. Een verkiezingsstrijd volgens het laatste en huidige stelsel kan wel fel zijn doch het mist in het algemeen het persoonlijke zoals dat was in de periode van het districtenstelsel. Die persoonlijke strijd (soms wel wat al te persoonlijk en veninig) gaf toch wel kleur aan een verkiezingscampagne. Om U een indruk te geven van een vroegere verkiezingsstrijd volgt hierna de inhoud van enige pamfletten.

Gemeenteraadsverkiezing 1895.Kiezers.

Wat wordt er van zekere kant al niet gedaan om Sassen op te hemelen en, alsof dit alles nog niet genoeg is, gaat Sassen zelf rond om zich te recommeren.

Dit is echt Limburgsch; nog nooit alhier vertoond!

Hij heeft echter geen recht om te vertellen, zoals hij doet, dat door zeker iemand geld is geboden, om op van Asten te stemmen.

Kan hij dit waarmaken, dan stellen wij honderd gulden ter beschikking van Willem Berings voor de armen.

Wij verklaren dat 't is een grove leugen.

Enige kiezers.

P.S.

Sassen was Notaris te Helmond.

Berings was voorzitter van het Burgerlijk Armenbestuur.

(van B.)

Idem 1895.Kiezers van Helmond.

Kiezers, laat ons het heel spektakel, dat er vandaag gemaakt wordt nu eens praktisch beschouwen.

Wat kan het ons eigenlijk verd....., wie in de Raad zit:

Sassen of van Asten. Van Asten of Sassen, dat is immers één pot nat,- belasting betalen moeten wij toch en de rest

komt er geen steek op aan. Maar....., want er is een Maar aan, moet je weten.

Maar als wij van Asten kiezen, dan hebben wij morgenavond volop te zuipen op verschillende plaatsen, zoveel als wij maar lusten.... en dat gooi ik zomaar niet weg.

En als wij Sassen kiezen krijgen wij geen drop.

De keus is dus spoedig gemaakt, wij stemmen als één man op:

Willem van Asten.

Ik kom wel wat laat, kiezers met mijn strooibiljetje maar dat komt omdat ik al een beetje in de lorum ben, want ik heb vanmorgen al op vijf plaatsen een borrel en een sigaar gehad - de sigaren stonken wel een beetje maar de borrels waren zoveel te beter: echte ouwerwetse Helmondse Klare.

En als wij van Asten kiezen dan begint het morgen pas voorgoed.

Kiezers als één man gestemd op
Willem van Asten.

Leve de lol.

Een kiezer die zijn stembriefje
voor één--- en heel zijn stem-
recht voor vijf borrels verkoopt.

Gemeenteraadsverkiezing 1911.

Geft Moerings ochgerm 'n paar stemmen meier,
want 't is zonne lange smalen Heier.

Geen kiezers.

Gemeenteraadsverkiezing 1913.

Arbeiders.

Wilt g' goedkoop varkensvleesch
stemt dan
Vader Jan.

Vele weldenkende kiezers.

Idem 1913.

Den ernstig woord tot alle praktische kiezers.

Vader Jan

is niet alleen een man onmisbaar voor de politieke
belangen van Helmond, doch is bovendien een algemeen
bemind en geacht vader voor weduwen en wezen.
Aan hem alléén kunnen wij deze zaak toevertrouwen.

Honderden praktische kiezers.

P.S.

Vader Jan was Jan Thijssen.
Slager, Molenstraat.

(van B.)

Gemeenteraadsverkiezing 1917.Arbeiders van Helmond.

Heden zult gij ook Uw stem hebben uit te brengen ter verkiezing van een lid voor onze gemeenteraad.

Gij zijt duchtig bewerkt door Uwe zogenaamde volks-vriend....., niet alleen door een strooibiljet, dat alle perken van fatsoen te buiten ging en een eeuwig monument van schande op de schrijver laadt, maar ook door optochten en openluchtrecclame in het genre van de bekende Amsterdamse marktschreeuwers, door U zo vaak op onze markten ontmoet, alwaar U in bombastische snorkende bewoordingen, welke een ordelijk mensch zich schaamt uit te spreken, veel, zeer veel is wijsgemaakt en voorgehouden, wat eensdeels vlakweg met de waarheid in strijd is, andersdeels met de gemeenteraad in het geheel niets te maken heeft.

Gedachtig aan het bekende woord van de rode volksleider Troelstra, lieg maar raak, er blijft toch iets van hangen, meenden wij dat onze plicht was, ofschoon het ons natuurlijk onmogelijk is, om hier alles, ja zelfs maar een gedeelte van de speech van.... te weerleggen, wijl dat boekdelen zou vullen, om onze stem tegen het door de heer..... gesprokene te verheffen, U, ordelijke werklieden, waar-schuwende voor de theorieën van deze verderfelijke volksvriend, die Uw stem gebruikt, in naam ja voor U, maar inderdaad om zichzelf er op te werken, te zetelen op de troon die door U zou worden opgebouwd. Enz. Enz.

Vele kiezers.

P.S.

Verkort weergegeven en de naam tegen wie dit pamflet gericht heb ik maar onvermeld gelaten.

(van B.)

Ik zal het hierbij laten, het was maar een greep uit de aanwezige pamfletten.

Ik geloof wel, dat de Bosch de Kempen, wiens uitspraak boven dit artikel is aangehaald, gelijk heeft.

C.H.A.M. van Bokhoven.